

Już od dwudziestu lat 5 czerwca w Polsce jest obchodzony jako Światowy Dzień Ochrony Środowiska. Zwykle święto to poświęcone jest popularyzacji idei mówiącej, że człowiek jest tylko jednym z elementów biosfery, stąd też powinien się w pełni integrować z pozostałymi mieszkańcami naszej planety.

Światowy Dzień Ochrony Środowiska został ustanowiony przez Zgromadzenie Ogólne ONZ na Konferencji Sztokholmskiej w 1972 roku i obchodzony jest w ponad 100 krajach świata. Głównym jego celem było uzmysłowienie społeczeństwu konieczności pogodzenia rozwoju cywilizacji z przestrzeganiem praw środowiska przyrodniczego.

Przełom lat 60. i 70. ub. stulecia związany był z dynamicznym rozwojem przemysłu, a tym samym z postępującym procesem degradacji środowiska.

Zaangażowanie leśników w różne formy edukacji ekologicznej jest bardzo duże. Temat ten referował prof. A. Grzywacz podczas II Zimowej Szkoły Leśnej.

Dla siebie i przyszłych pokoleń

Wówczas szczególną uwagę zwrócono na to, że zanieczyszczenia mają charakter transgraniczny i są problemem, który należy rozwiązać na drodze współpracy międzynarodowej. 26 maja 1969 r. Sekretarz Generalny ONZ, U Thant ogłosił raport, w którym podkreślił, że człowiek nie posiada świadomości

ochrony środowiska na przełomie wieków zdecydowanie ograniczonego stopień degradacji środowiska przyrodniczego, co w konsekwencji odzwierciedliło się w poprawie stanu polskich lasów. Warto podkreślić, że hasła obchodów Światowego Dnia Ochrony Środowiska ostatniego dziesięciolecia jedno-

2009 r. – „Twoja planeta potrzebuje ciebie do walki ze zmianami klimatycznymi”.

Centralne uroczystości związane z obchodami tego Dnia w naszym kraju związane są każdego roku z innym regionem Polski. Np. w 2002 r. gospodarzem obchodów było województwo wielkopolskie,

wie szkół leśnych, a zwłaszcza Zespoły Szkół Leśnych w Białowieży, Goraju, Zaganańsku i Tucholi.

W popularyzacji wiedzy przyrodniczo-leśnej wśród społeczeństwa wyjątkową rolę pełnią leśnicy, którzy są głównymi organizatorami szeregu akcji, np. sprzątania lasów, oraz konkursów służących praktycznemu poznaniu przyrody w najbliższym otoczeniu. Atrakcyjność takich form rywalizacji często mobilizuje szkoły, a zwłaszcza ich grona pedagogiczne do włączenia się na stałe i doskonalenia wiedzy oraz umiejętności swoich uczniów.

O aktualnym zaangażowaniu jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych w edukację ekologiczną świadczą bieżące dane, przedstawione w ramach II Zimowej Szkoły Leśnej w marcu br. przez prof. dr. hab. **Andrzeja Grzywacza**. W wystąpieniu swym podkreślił on, że odzwierciedleniem zwiększenia zainteresowania społeczeństwa problematyką przyrodniczo-leśną i popularyzacją tej wiedzy jest wzrost liczby ośrodków edukacji w pięcioleciu 2004-2008. Liczba izb edukacji leśnej w tym okresie wzrosła ze 131 do 234, a leś-

Tab. 1. Obiekty Lasów Państwowych w edukacji leśnej społeczeństwa (dane zgodne z „Raportami z działalności edukacyjnej Lasów Państwowych”).

Obiekty	Lata				
	2004	2005	2006	2007	2008
Ośrodki edukacji	27	25	32	40	47
Izby edukacji leśnej	131	202	201	235	234
Wiaty edukacyjne (zielone klasy)	133	225	322	458	466
Leśne ścieżki edukacyjne	601	688	746	833	833
Powierzchnie (punkty) edukacyjne	374	584	1197	1348	1718
Inne obiekty	702	780	1272	1635	2043

domości, jak bardzo jego celowe i przypadkowe działania mają wpływ na pogarszanie się stanu przyrody. Jednocześnie nie zdaje sobie sprawy z tego, że w ten sposób zagraża również sobie, jako integralnej części przyrody.

Obchody tego Dnia w kolejnych latach miały charakter wskazujący w skali świata na procesy decydujące o zmianach na naszej planecie, jednak w poszczególnych regionach zwracały uwagę na specyfikę problemów danego kraju.

Ważnym elementem w corocznych obchodach były lasy oraz problemy związane z ich zagrożeniem. Zanieczyszczenia powietrza były wówczas decydującym czynnikiem eliminującym kompleksy leśne na znacznych powierzchniach całej Europy. W Polsce klęski żywiołowe w lasach uwidoczniły się szczególnie na terenie tzw. „Czarnego trójkąta”, obejmującego obszar na styku Czechy-Niemcy-Polska oraz Góry Izerskie.

W miarę stosowania nowych technologii przemysłowych oraz restrykcyjnych przepisów prawa

znacznie wskazują na wzrost znaczenia zjawisk i procesów globalnych, istotnych dla zachowania zasobów przyrody. Warto przedstawić hasła obchodów tego Dnia w ostatnich latach:

2002 r. – „Przyjaciele Ziemi”,

2003 r. – „Ochrona środowiska szansą dla modernizacji i rozwoju obszarów wiejskich”,

Tab. 2. Procentowy udział grup wiekowych w różnych formach edukacji leśnej (wg „Raportów z działalności edukacyjnej Lasów Państwowych”).

Grupa wiekowa	Lata				
	2004	2005	2006	2007	2008
Dzieci przedszkolne (do 6 lat)	7,3	9,1	8,2	11,4	14,3
Dzieci szkół podstawowych (7 – 12 lat)	46,9	44,3	45,8	47,2	48,6
Młodzież gimnazjalna (13 – 15 lat)	20,7	19,8	21,6	19,9	17,6
Młodzież szkół średnich (16 – 19 lat)	9,1	9,3	9,2	8,0	7,4
Osoby pozostałe (powyżej 18 lat)	16,0	17,5	15,2	13,5	12,1

2004 r. – „Czyste środowisko – zdrowa żywność”,

2005 r. – „Zielone miasta”,

2006 r. – „Innowacyjność i promocja w ochronie środowiska”,

2007 r. – „Perły Podlasia”,

2008 r. – „Klimat a środowisko”,

w 2003 r. woj. lubelskie, a w 2007 r. – podlaskie. Uroczystościom Światowego Dnia towarzyszy prezentacja osiągnięć w zakresie ochrony środowiska danego województwa, a także szereg konkursów popularyzujących wiedzę ekologiczną. Tradycyjnym akcentem obchodów ŚDOŚ jest finał centralny Olimpiady Wiedzy Ekologicznej, która

w tym roku obchodzi swoje 25-lecie. Jest ona adresowana do uczniów szkół ponadgimnazjalnych wszystkich typów i w ciągu czterdziestu lat uczestniczyło w niej 1 234 tys. uczniów. Warto tu podkreślić, że szczególne miejsce wśród finalistów i laureatów zajmują uczni-

nych ścieżek edukacyjnych z 601 do 833. Największy wzrost odnotowano w liczbie punktów edukacyjnych, która wzrosła ponad 4-krotnie – m.in. szkółki leśne, obiekty małej retencji wodnej, platformy widokowe, pańniki i karmniki dla zwierząt (tabela nr 1).

O powszechności korzystania z różnych form popularyzacji wiedzy w Lasach Państwowych mogą świadczyć liczby: w 2006 r. wynosiła ona 1 894 000 uczestników, w 2007 r. – 1 727 000, a w 2008 r. – 1 241 000.

Cieszy fakt, że popularyzacja wiedzy leśnej w ostatnich latach obejmuje również przedszkolaki. W latach 2004-2008 odnotowano, że ich udział we wszystkich formach nauki w lesie wzrósł dwukrotnie. Natomiast główną grupą młodzieży korzystającej z wiedzy na łonie przyrody są uczniowie szkół podstawowych, którzy stanowią połowę ogólnej liczby uczestników wszystkich grup wiekowych (tabela nr 2).

Często z obchodami Światowego Dnia Ochrony Środowiska związane są kampanie dotyczące np. recyklingu, czy też używania toreb wielokrotnego użytku, a zaniechania foliowych – elementu zanie-

Mimo, że w Polsce Światowy Dzień Ochrony Środowiska obchodzony jest od 15 lat, nie zyskał jeszcze statusu takiego, jak Dzień Ziemi. Zdjęcie „Drzewo na szczudłach” wykonano podczas tegorocznych jego obchodów na Polach Mokotowskich w Warszawie.

czyszającego środowisko. Kształtują one nasze codzienne przyzwyczajenia i zwracają uwagę na zachowania służące właściwemu kształtowaniu postaw prośrodowiskowych. Okazja do tego jest idealna, gdyż 5 czerwca to także Ogólnopolski Dzień Bez Torebki Foliowej.

Choć mija już 20 lat obchodów Światowego Dnia Ochrony Środowiska w Polsce, to jednak nadal w naszym społeczeństwie bardziej utrwalony jest Światowy Dzień Ziemi i festyny z nim związane.

Tekst i zdjęcia: ARTUR SAWICKI
Instytut Badawczy Leśnictwa